

Broj: 0104-

Podgorica, 11.06.2009.godine

PREDSJEDNIKU SAVJETA CENTRALNE BANKE CRNE GORE

Predmet: Mišljenje o likvidnosti Prve banke osnovane 1901 godine AD Podgorica sa podacima o finansijskom stanju Banke

Uvaženi gospodine Krgoviću,

Vežano za dopis Ministarstva Finansija br. 02-4938/1 od 09.06.2009.godine, a u vezi sa Ugovorom o kreditnoj podršci između Vlade Crne Gore i Prve banke Crne Gore, kojim se Ministarstvo finansija obratilo za mišljenje o likvidnosti ove banke, kao i stav po pitanju produženja Ugovora o kreditnoj podršci sa Prvom bankom obavještavamo Vas sledeće:

Prethodnim mišljenjem koje je dostavljeno 17.03.2009. godine, konstatovano je da je ugrožen nastavak poslovanja Banke obzirom na probleme sa likvidnošću koji su eskalirali u drugoj polovini 2008. godine. Takođe, konstatovano je da prolongiranje otplate duga Banke prema Ministarstvu finansija neće doprinijeti prevazilaženju teškog finansijskog stanja u kojem se Banka nalazi već duži vremenski period.

Takodje, kao i predhodnog puta, dužan sam da Vam prenesem da su me pravnici obavijestili da Zakonom o mjerama za zaštitu bankarskog sistema i Pravilnikom o bližim uslovima i postupku izdavanja garancija i obezbjeđivanja kreditne podrške nije predviđena obaveza Centralne banke za davanje mišljenja o likvidnosti vežano za aneksiranje predmetnog ugovora, ali smatramo da je prije donošenja konačne odluke potrebno Ministarstvu finansija još jednom predočiti trenutno finansijsko stanje u Banci.

Likvidnost Banke je kritično nedovoljna zbog niskog nivoa likvidnih sredstava u odnosu na obaveze. Rizik likvidnosti je visok zbog neusklađenih dospjeća finansijske aktive i finansijske pasive. Ključni koeficijenti likvidnosti bilježe pogoršanje. Depoziti Banke konstantno padaju. Od početka godine, u svakom izvještajnom periodu, Banka ima dnevne i dekadne pokazatelje likvidnosti ispod limita propisanih Odlukom o minimalnim standardima za upravljanje rizikom likvidnosti u bankama. Prosječni dekadni pokazatelj likvidnosti za III dekadu maja kod ove banke iznosi 0,16 (limit 1), dok je sistemski pokazatelj u ovom periodu iznosio 1,46. Likvidna aktiva Banke je na marginalnom nivou, i sastoji se od dijela obavezne rezerve i neznatnog nivoa gotovine. Saldo na obračunskom računu Banke na kraju dana je minimalan.

Evidentan je značajan pad depozita koji su u periodu januar – maj smanjeni za 59,2 mil. EUR-a ili 15,15%. Depoziti pravnih lica su u ovom periodu smanjeni za 35,3 mil. EUR-a (17,5%), dok su depoziti fizičkih lica smanjeni za 23,9 mil. EUR-a (13,89%). Ukupni depoziti Banke na 31.05.2009. godine iznose 331,6 mil. EUR-a. U posljednja dva mjeseca depoziti Prve banke su padali za -6,92%, odnosno za -0,25%. Istovremeno, ukupni depoziti u sistemu su u aprilu u odnosu na mart 2009 pali za -2.18%, dok su u maju u odnosu na april porasli za 0,25%. Isključujući depozite Prve banke iz

ukupnih depozita u sistemu, ukupan pad depozita u aprilu je iznosio -0,97%, dok u maju ukupni depoziti ostvaruju značajniji rast od 2,60%.

Prema izvještajima o ročnoj usklađenosti finansijske aktive i finansijskih obaveza na 31.03.2009. godine, Banka ima negativne kumulativne gap-ove u svim periodima osim u periodima preko 1 godine. Nedostatak finansijskih sredstava u periodu do 1 godine, za pokriće neusklađenosti sa finansijskim obavezama u ovom periodu, rezultira maksimalni kumulativni gap u iznosu od 139 mil. EUR-a.

Banka je od 30.01.2009. godine koristila obaveznu rezervu u iznosu od 10.mil.EUR-a, koju nije vratila u roku od sedam dana, koji je predviđen *Odlukom o korišćenju obavezne rezerve banaka kod Centralne banke na period duži od jednog dana*. Banka je 31.03. vratila korišćeni iznos obavezne rezerve. Od 13.04.2009 Banka ponovo koristi obaveznu rezervu u iznosu od 10 mil. EUR-a sa rokom vraćanja od 10 dana. Banka je obaveznu rezervu vratila 29.05.2009. godine. Prva banka je jedina banka u sistemu koja korišćena sredstva iz obavezne rezerve nije u stanju da vrati o roku dospjeća.

Banka na dan 10.06.2009. godine nije izdvojila sredstva po osnovu obavezne rezerve u propisanom iznosu. Nedostajuća sredstva Banke po ovom osnovu iznose 15,5 mil. EUR-a. Prva banka je jedina banka koja nije izdvojila sredstva na računima obavezne rezerve u skladu sa zakonom.

Banka posluje sa gubitkom. Finansijski rezultat na kraju aprila 2009. godine je iznosio negativnih 8,7 mil. EUR-a. Kapital Banke je kritično nedovoljan da podrži rizični profil Banke. Koeficijent solventnosti banke iznosi 6,03% i ispod je zakonski propisanog minimuma od 10%. Ovo je jedina banka u sistemu čiji kapital nije dovoljan da podrži visokorozičan profil i kojoj je neophodna dokapitalizacija u što kraćem roku kako bi koeficijent adekvatnosti kapitala dovela u zakonom propisane okvire. Visok je procent kredita koji kasne sa otplatom (22,72%), što će dodatno ugroziti finansijsko stanje banke u budućem periodu. Sistemski pokazatelj procenta kredita koji kasne sa otplatom u odnosu na ukupne kredite iznosi 14,57%. Banka ne postupa po mjerama Centralne banke koje su na snazi, što nije slučaj sa ostalim bankama u sistemu prema kojima je Centralna banka preduzimala određene mjere u skladu sa zakonskim ovlašćenjima. Prema nalazima ciljnih neposrednih kontrola Banke iz 2009. godine, Banka značajno krši važeće propise koje regulišu bankarsko poslovanje iz oblasti kreditnog rizika, rizika likvidnosti, adekvatnosti kapitala i izvještavanja prema Centralnoj banci Crne Gore.

Smatramo da je potrebno posebno naglasiti prijedlog Banke za osnivanje kompanije za nekretnine (PRECORP) sa osnovnim ciljem oslobađanja od kredita i nekretnina koj služe kao kolateral za loše plasmane. Naime, mišljenja smo da je ova ideja suprotna zdravoj bankarskoj praksi, a i u suprotnosti je sa važećim propisima. Osnivanje kompanije za nekretnine od strane banke je kompleksno pitanje i složen pravni postupak bez odraza na likvidnost banke, odsustvom stvarnog cash flow-a. Pri tome podsjećamo na Zakonsko ograničenje po kome zbir ukupne izloženosti prema pravnim licima koje kontroliše banka ne smije preći 20% sopstvenih sredstava Banke i već aktuelnu izloženost prema Montenegroinvestment credit (MFI) u iznosu od 2,1 mil. EUR-a koja je u vlasništvu Banke.

Buduća kompanija, shodno članu 4 Zakona o bankama, ne može postati povjerilac, tj ne smije se, bez potrebne dozvole Centralne banke, u vidu djelatnosti ili zanimanja baviti bankarskim poslovima.

Podsjećamo da je shodno aktuelnim mjerama Centralne banke Crne Gore zabranjeno kreditiranje Banke, pa stoga i kreditna podrška Banke novoosnovanoj kompaniji. Ova ideja implicira na odluku menadžmenta Banke o samolikvidaciji sa nesagledivim posljedicama po interese deponenata i drugih povjerilaca, a posebno sa posljedicama po javni interes.

Osnivanje kompanije na načelima koje je Banka prezentirala u obraćanju Centralnoj banci je neprihvatljivo za Centralnu banku Crne Gore. Osim toga, savremena praksa upravljanja bankom u krizi ne poznaje model da loša banka osniva pravno lice za prenos svoje toksične aktive, i pri tom ostaje vlasnik iste.

S druge strane, podržavamo preliminarne razgovore sa potencijalnim investitorima iz Velike Britanije i njihovo interesovanje za investiranje u kreditni portfolio banke. Smatramo da Banka treba da nastavi da započetim pregovorima i konačno konkretizuje efekte pregovora u što kraćem periodu, kao što je i nevedeno u pismu koje je Prva banka dostavila Centralnoj banci Crne Gore.

Iz svega navedenog, mišljenja smo da trenutno finansijsko stanje Banke ne ukazuje na mogućnost opstanka i perspektivi ove Banke na duži rok, kao ni mogućnosti da samostalno pronadje rješenje u pravcu stabilizacije i potpunog ozdravljenja. Sta više, izražavamo sumnju da će Banka biti u mogućnosti da servisira dospjele obaveze prema Vladi Crne Gore iz tekućeg priliva s obzirom na minimalna dnevna stanja na obračunskom računu Banke, nepostojanja bančine projekcije priliva sredstava u kratkom roku i nemogućnosti izdvajanja obavezne rezerve.

Na kraju i dalje ostajemo pri stavu da opredjeljenje za produženje roka otplate, umjesto preuzimanja Banke od strane države putem emisije povlašćenih akcija, ograničava zakonske mogućnosti za traženje efikasnijeg i jeftinijeg rješenja.

S poštovanjem,

*Zamjenik generalnog direktora
poslove kontrole bankarskog sistema*

Mr Velibor Milošević